

УДК 378.14-054.6:34(045)

Похиленко І.С., к.ю.н., доцент,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна

СМИСЛОЖИТТЄВІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА

Смисложиттєві орієнтації можна визначити як складне утворення, в структурі якого поєднуються життєві цілі, цінності, сенси, зміст яких має суб'єктивну пріоритетність в ієрархії смисложиттєвих орієнтацій людини, обумовлює вибір значущих сфер для її самореалізації. Це утворення спрямовує процес життєздійснення особистості протягом певних вікових періодів.

Смисложиттєві орієнтації та особливості їх впливу на мотиваційну сферу особистості досліджували А. Адлер, А. Бердяєв, М. Бодальов, Д. Крамбо, Л.Махолик, К. Муздибаєв, Д.А. Леонтєв та інші.

В структурі життєвого вибору особливе місце займають смисложиттєві орієнтації, перейдемо до аналізу результатів за методикою «Смисложиттєвих орієнтацій» (СЖО). Опитувальник «Цілі в житті» («Purpose-in-Life Test», PİL) був розроблений Д. Крамбо та Л.Махолик для психометричного, а саме кількісного обґрунтування положення В. Франкла про існування «зоогенного» неврозу, тобто психічного розладу через «екзистенційну фрустрацію» У першій публікації опитувальника Д. Крамб і Л. Махолік повідомляють про те, що результати тестування 225 випробовуваних, об'єднаних в 2 звичайні групи і 3 вибірки психотерапевтичних пацієнтів, підтверджують «ноогенного гіпотезу»[1].

Адаптація російськомовної версії PİL була виконана К. Муздибаєвим [2]. Версія К. Муздибаєва була взята за основу Д.А. Леонтєвим при розробці тесту свідомості життя, на базі якого в подальшому був створений опитувальник СЖО.

Звернемось до результатів нашого дослідження. Проходило дослідження у Київському університеті права в травні-червні 2017 року. Участь в дослідженні взяло 70 осіб, з них 30 жінок та 40 чоловіків. В основному це були особи від 20 до 25 років.

Тест «Смисложиттєві орієнтації» авторів Д.Крамбо та Л.Махолик в адаптації Д.А. Леонтєва [3] нам показує ставлення досліджуваних до оточуючого світу, до інших люднй, до самих себе. Середні показники досліджуваних (70 осіб) порівнюються із середніми показниками (200 осіб) виявленими Д.А. Леонтєвим при валідизації СЖО представлені у

таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця середніх показників студентів Київського університету права і середніх показників виявленими Д.А. Леонтєвим при валідазації СЖО

№ п/а	Шкала	Студенти (жінки)	Середні значення по Д.А. Леонтєву (жінки)	Студенти (чоловіки)	Середні значення по Д.А. Леонтєву (чоловіки)
1.	Цілі	34,83	29,38	33,18	32,9
2.	Процес	33,27	28,80	33,02	31,09
3.	Результат	27,83	23,30	27,41	25,46
4.	ЛК – «Я»	23,2	18,58	21,38	21,13
5.	ЛК – життя	35,16	28,70	32,51	30,14
6.	Загальний показник ОЖ	112,07	95,76	107,97	103,10

Отже, первинний аналіз представлених у таблиці 1 даних показує:

1) за всіма шкалами показники групи студентів перевищують середні тестові значення;

2) високий результат досліджуваних за шкалою «Цілі» говорить про наявність цілей в майбутньому, які надають життю осмисленість, спрямованість на чітку тимчасову перспективу. Досліджувані усвідомлюють свою особисту відповідальність за реалізацію життєвих цілей, планують майбутнє;

3) високий бал за шкалою «Процес» говорить про те, що досліджувані сам процес свого життя сприймають як цікавий, емоційно насичений і наповнений змістом, різноманітними і цікавими справами. Піддослідним властива висока задоволеність своїм життям в сьогодні, висока задоволеність і прожитим відрізком життя. Досліджувані з радістю сприймають процес їх життя;

4) за шкалою «Результат» або задоволеність самореалізацією також спостерігається результат вищий за середній. Це дозволяє нам з більшою часткою ймовірності говорити про те, що пройдений відрізок життя був для наших досліджуваних цікавим і продуктивним, і висловлює задоволення прожитою частиною життя;

5) за шкалою Локус контролю - Я (Я - господар життя), яка б показала наявність свободи вибору відповідно до поставленої мети, студенти характеризуються високим рівнем творчої активності, уявляють себе сильними особистостями, що володіють достатньою свободою вибору, щоб побудувати своє життя відповідно до своїх цілей і уявленнями про

його сенс і сутність;

б) за шкалою Локус контролю - життя, або керованість життя, яка б показала, якою мірою людина може керувати своїм життям, значення студентів вище середніх тестових значень. Студенти переконані в тому, що їм дано контролювати своє життя, вільно приймати рішення і втілювати їх у життя;

7) загальний показник осмисленості життя студентів, особливо у, які взяли участь в дослідженні, вище середніх тестових значень. Високий результат осмислення життя характеризує випробовуваних як людей цілеспрямованих, спрямованих на перспективу, з достатньою свободою вибору, щоб побудувати своє життя відповідно до своїх цілей і уявленнями про його сенс.

Підсумовуючи викладене, можна прийти до висновку, що хоча за всіма шкалами показники групи студентів перевищують середні тестові значення, проте, сучасний стан підготовки юристів не є досконалим і вимагає впливів на свідомість студентів, на їх відношення до себе, оточуючих, держави, світу. Необхідно і далі вивчати чинники, які впливають на формування сенсу життя і смисложиттєвих орієнтацій. Вважаємо, що має продовжуватися пошук методів, засобів, форм роботи, які є корисними в процесі підготовки майбутніх правників.

Література

1. Crumbaugh J.C., Maholick L.T. An Experimental Study in Existentialism: The Psychometric Approach to Frankl's Concept of Noogenic Neurosis // Journal of Clinical Psychology. 1964. 20(2). P.200-207.

2. Муздыбаев К. Психология ответственности. Л., 1983.

3. Леонтьев Д.А. Тест смысложизненных ориентаций (СЖО). 2-е изд. М.: Смысл, 2000. 18 с

УДК 355.02:351.86(043.2)

Прохоренко М.М., к.ю.н., полковник юстиції,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВОЄННОЇ ДОКТРИНИ УКРАЇНИ

Перегляд та уточнення доктринальних положень щодо формування та реалізації воєнної політики України, що визначені преамбулою Воєнної доктрини України, затвердженої Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 (Далі – Воєнна доктрина) [1], є надзвичайно актуальними в наш час. Адже існуючі підходи до вивчення причин виникнення, сутності і характеру воєнних конфліктів, принципів і